

Turizm Öğrencilerinin Aldıkları Eğitime ve Kariyer Beklentilerine İlişkin Algıları

Aynur GÜLENC BİRSEN^{1*} Hasan Ali ERDOĞAN²

¹ Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, Konya, Türkiye

² Necmettin Erbakan Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, Konya, Türkiye

Makale Bilgisi

Geliş Tarihi: 02.05.2024
Kabul Tarihi: 30.05.2024
Yayın Tarihi: 30.06.2024

Anahtar Kelimeler:

Hizmet Kalitesi,
Eğitim,
Kariyer Beklentisi,
Farkındalık,
Memnuniyet.

ÖZET

Tüketici hizmet kalitesine yönelik beklentilerin karşılanması ve memnuniyetin sağlanabilmesi mesleki ve teknik anlamda kaliteli bir turizm eğitimi almış çalışanla mümkün olabilir. Ancak sektörün nitelikli insan ihtiyacını karşılayacak eğitim kurumlarının sayısı son yıllarda giderek artarken mezunların bir kısmının sektörde kariyer fikrinin olmaması ya da istihdam edilen turizm mezunlarından pek çoğunun sektörde sadece birkaç yıl çalışarak işlerinden ayrılması eğitimi turizm istihdamıyla ilgili ciddi bir sorundur. Çalışma, bu probleme yönelik genç bireylerin aldıkları eğitimle ilgili algılarına odaklanarak hem istidam sorununa çözüm üretmek hem de eğitim kurumlarının başarısına katkı yapıcı veriler sunmaktadır. Çalışmanın amacı, lisans düzeyinde öğrenim gören bireylerin gelecekteki kariyerleriyle ilgili aldıkları eğitimden ne düzeyde memnun oldukları ve kariyer beklentilerinin ne düzeyde karşılandığı sorularına cevap bulmaktır. Bir devlet üniversitesinin Turizm Fakültesi'nin 4 farklı bölümünden 28 öğrencinin algılarının yarı yapılandırılmış nitel görüşme tekniğiyle belirlenmeye çalışıldığı bu araştırmanın bulguları içerik analizi ile elde edilmiştir. Katılımcı öğrencilerin değerlendirmeleri 6 boyutta incelenmiştir. Bunlar; "tercih süreçleri", "alanlarıyla ilişkili kariyer farkındalıkları", "aldıkları eğitime yönelik kariyer fikirleri", "aldıkları derslerin kariyer hedefleri açısından yararlı olup olmadığı", "kariyer beklentilerinin ne düzeyde karşılandığı" ve "eğitim kalitesine yönelik öneriler" şeklindedir. Katılımcıların düşünceleri bölümler bazında değerlendirilerek karşılaştırmalar yapılmıştır. Çalışmanın sonunda Rekreasyon Yönetimi öğrencilerinin bölümü tercih süreçleri ve kariyer farkındalıklarıyla ilgili olarak diğer bölüm öğrencilerine göre istek ve farkındalık düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öte yandan kariyer hedefleri açısından katılımcıların yarısının alınan derslerin ve içeriklerinin sorumlu olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır. Bu konuda en çok eleştiride bulunan öğrencilerin ise Gastronomi ve Mutfak Sanatları ve Rekreasyon Yönetimi öğrencileri olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Perceptions of Tourism Students on Their Education They Received and Career Expectations

Article Info

Received: 02.05.2024
Accepted: 30.05.2024
Published: 30.06.2024

Keywords:

Service Quality,
Education,
Career Expectation,
Awareness,
Satisfaction

ABSTRACT

Meeting consumer service quality expectations and ensuring satisfaction is possible with employees who have received quality tourism training in professional and technical terms. However, while the number of educational institutions that will meet the sector's need for qualified people has been increasing in recent years, the fact that some of the graduates do not have a career idea in the sector or that many employed tourism graduates leave their jobs after working in the sector for only a few years is a serious problem regarding the employment of educated tourism. Related to this problem, this study, focusing on the perceptions of young individuals about the education they receive provides data which contributes to both finding a solution to the employment problem and to the success of educational institutions. The aim of the study is to find answers to the questions to what extent individuals studying at the undergraduate level are satisfied with the education they receive regarding their future careers and to what extent their career expectations are met. The findings of this research, in which the perceptions of 28 students from 4 different departments of the Faculty of Tourism of a state university were tried to be determined by semi-structured qualitative interview technique, were obtained by content analysis. Participating students' evaluations were examined in 6 dimensions. These are; "choice processes", "career awareness related to their fields", "career ideas regarding the education they received", "whether the courses they took are useful for their career goals", "to what extent their career expectations are met" and "suggestions for the quality of education". The participants' thoughts were evaluated and compared on a section-by-section basis. At the end of the study, it was concluded that Recreation Management students' desire and awareness levels were lower than other department students regarding their department selection processes and career awareness. On the other hand, it was revealed that half of the participants thought that the courses taken and their content were problematic in terms of their career goals. It was found out that the students who criticized the most on this issue were Gastronomy, Culinary Arts and Recreation Management students. Various suggestions were made in line with the findings.

Bu makaleye atıfta bulunmak için:

Gülenç Birsen, A., & Erdoğan, H. A. (2024). Turizm Öğrencilerinin Aldıkları Eğitime ve Kariyer Beklentilerine İlişkin Algıları. *NEUGastro*, 3(1), Sayfa 29-50.

*Sorumlu Yazar: Aynur GÜLENC BİRSEN, abirsen@erbakan.edu.tr

This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

GİRİŞ

Turizm küresel endüstriler içinde en büyük ve hızlı büyüyen sektörlerden biri olarak kabul edilmektedir. Nitekim son verilere göre 2023 yılı Ocak ve Eylül ayları arasında 2022 yılına kıyasla % 38'lik bir artışla 975 milyon turistin uluslararası anlamda seyahat ettiği tahmin edilmektedir. Ayrıca uluslararası turizm gelirlerinin 2023'te 1,4 trilyon ABD dolarına ulaşabileceği ve bu rakamın 2019'da elde edilen 1,5 trilyon ABD dolarının yaklaşık %93'ünü oluşturduğu ifade edilmektedir (UNWTO, 2023). İstihdam açısından değerlendirilirse uluslararası çalışma örgütünün verilerine göre, 230 milyondan fazla kişi, diğer bir deyişle küresel işgücünün 7.2'si turizm sektöründe istihdam edilmektedir (International Labour Organization, 2023). Ancak ülke gelirlerinin büyük bir kısmının karşılandığı sektörün başarısı çoğunlukla yüksek kalitede hizmet sunabilen, gerekli bilgi ve beceriye sahip güçlü istihdam altyapısıyla mümkündür. Nitekim kaliteli hizmet anlayışı tüketicilerin destinasyonu yeniden tercih etmelerini sağlamakta, satın alma kararlarını olumlu etkilemekte ve yeni tüketicilerin destinasyona çekilmesine olanak tanımaktadır. Aynı zamanda sektörün ve işletmelerin marka imajlarının geliştirilmesine ve rekabet avantajının sağlanmasına yol açmaktadır (Zeina vd., 2023).

Diğer taraftan hizmet kalitesinin memnun edici düzeyde olmaması ise tüketici şikâyetlerine ve ziyaretçilerin destinasyonu bir daha tercih etmemelerine yol açabilmektedir. Dolayısıyla günümüz turizm tüketicilerinin menşei, milliyeti, cinsiyeti, karakteristik özellikleri, ekonomik ve sosyo-kültürel yapısı, turizm beklentileri ve alışkanlıkları dikkate alındığında geçmişe nazaran çok daha detaylı ve farklı hizmet talepleri söz konusudur. Bu yüzden işletmeler için hizmet kalitesi ve tüketici memnuniyeti rekabet üstünlüğü ve karlılığın sürdürülebilirliği açısından en önemli iki bileşendir denilebilir (Slack & Singh, 2020; Yedla & Ajoon, 2022; Günaydın, 2022). Ancak günümüz turizm anlayışının gerektirdiği tüketici hizmet kalitesine yönelik beklentilerin karşılanması ve tüketici memnuniyetinin üst düzeyde sağlanabilmesi mesleki ve teknik anlamda kaliteli bir turizm eğitimi almış çalışanla sağlanabilir. Günümüzde turizm eğitim kurumlarının bir kısmı çıraklık eğitim yoluyla mesleki eğitime odaklanırken, lisans eğitimi veren kurumlar akademik bir yaklaşımla süreci yönetmekte, lisansüstü kurumlar ise akademik ve mesleki unsurları birleştirmeyi amaçlamaktadır. Her ne kadar tamamen aynı bir eğitim modeline dayanmasalar da bu kurumların temel amacı konaklama endüstrisinin hem ulusal hem de uluslararası arenada rekabet edebilirliğini korumak, sektörün ihtiyaç duyduğu turizm bilinci yüksek, nitelikli ve profesyonel personel ve yöneticilerin yetiştirilmesini sağlamaktır (Christou, 1999; Eren vd., 2013).

Sektörde ihtiyaç duyulan yetişmiş, donanımlı ve nitelikli bireylerin aldıkları eğitime yönelik memnuniyet düzeyleri ile eğitim kurumlarında alınan eğitim öğretimin kalitesi arasında yakın ilişki vardır. Bu sebeple turizm alanında eğitim alan bireylerin eğitimden neler bekledikleri, ne düzeyde memnun oldukları ve gelecekteki kariyer hedeflerine ilişkin beklentilerinin ne düzeyde karşılandığı sorularına cevap bulmak sektörün taleplerini maksimum düzeyde karşılayabilen nitelikli işgören adaylarını yetiştirmeyi ve öğrencilerini kariyer hedeflerine en iyi bir şekilde hazırlamayı hedefleyen eğitim kurumlarının başarısını artıracaktır. Bu sayede mevcut durum olumlu ve olumsuz tüm yönleriyle ele alınırken aynı zamanda eğitim kurumlarının bir nevi kendilerine ayna tutmaları ve öz eleştiri yapmaları mümkün olacaktır. Literatürde turizm alanında lisans eğitimi alan öğrencilerin memnuniyet düzeyleri ve kariyer beklentileri üzerine çok sayıda çalışma mevcuttur (Atay & Yıldırım, 2008; Baltacı vd., 2012; Eren vd., 2013; Ünal & Bayram, 2015; Çevik, 2018; Akgül vd., 2022). Ancak yapılan çalışmaların çoğunda genel itibarıyla öğrencilerin lisans eğitiminden memnun olup olmadıkları ve kariyer algıları tek bir örnek üzerinden incelenmiş bulunmaktadır. Bu çalışmanın farkı turizm fakültesinde bulunan dört farklı bölüm öğrencilerine uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle mevcut durumun eleştirel bir bakış açısıyla derinlemesine incelenmiş olmasıdır. Turizm eğitiminin birçok boyutuyla ve farklı gruplar nezdinde analiz edildiği bu çalışmanın aslında bir öz eleştiri olarak değerlendirilmesi mevcut durumun tüm yönleriyle fotoğflanmasına ve olumsuz yönleriyle

sorgulanmasına olanak tanınması açısından değerlidir.

Kavramsal Çerçeve

Türkiye’de Turizm Eğitimi

Türkiye’de mesleki turizm eğitimi örgün ve yaygın olmak üzere iki farklı şekilde yapılmaktadır. Bunlardan örgün eğitim; orta öğretim ve yükseköğretim düzeyinde yürütülürken, yaygın eğitim ise çeşitli kurslar tarafından verilmektedir. (Uğurlu & Çakmak, 2015). Ortaöğretim düzeyde örgün turizm eğitimi; Otelcilik ve Turizm Meslek Liseleri, Ticaret Meslek Liseleri ile Kız Meslek ve Teknik Liselerinde yürütülmektedir (Uğurlu & Çakmak, 2015).

2022-2023 resmi eğitim istatistiklerine bakıldığında Ortaöğretimde örgün mesleki turizm eğitimi halen 223 Konaklama ve Seyahat Hizmetleri alanında eğitimi veren lise ve 645 Yiyecek ve İçecek Hizmetleri alanındaki liselerde yürütülmektedir (MEB, 2023). Öğrenci sayısı açısından Konaklama ve Seyahat Hizmetleri alanında 16.472 öğrenci, Yiyecek İçecek Hizmetleri Alanında 93.772 öğrenci örgün mesleki turizm eğitimi almaktadır (MEB, 2023).

Çalışmanın ilgi alanına giren yükseköğretim düzeyinde turizm eğitimi ön lisans, lisans ve lisansüstü olmak üzere üç farklı düzeyde yapılmaktadır. 2022-2023 Eğitim öğretim yılında Ağırlama Hizmetleri, Aşçılık, Gastronomi ve Mutfak Sanatları, İkram Hizmetleri, Kültürel Miras ve Turizm, Marina İşletmeciliği, Marina ve Yat İşletmeciliği, Pastacılık ve Ekmekçilik, Sağlık Turizmi İşletmeciliği, Turist Rehberliği, Turizm Animasyonu, Turizm Rehberliği, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Turizm ve Seyahat Hizmetleri, Turizm ve Seyahat İşletmeciliği olmak üzere Ön lisans programlarında (örgün, ikinci öğretim, uzaktan eğitim ve açık öğretim) eğitim almakta olan toplam öğrenci sayı 117.972’dir. Öte yandan aynı yılların verilerine göre turizmle ilgili lisans programlarındaki (örgün, ikinci öğretim, uzaktan eğitim ve açık öğretim) öğrenci sayı 64.095’tir. Yükseköğretim Yürütme Kurulu’nun 11.03.2020 tarihinde aldığı kararla birlikte birbirine yakın isimlerle eğitimlerini sürdüren programların lisans düzeyde program adları sadeleştirilmiş olup bu programların adları “Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Rekreasyon Yönetimi, Turizm İşletmeciliği, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Öğretmenliği, Turizm Rehberliği, Yiyecek ve İçecek İşletmeciliği” olarak güncellenmiştir (Ertürk, 2023). İller bazında değerlendirilirse İstanbul, Ankara ve Antalya illeri yükseköğrenim düzeyde eğitim veren okulların bulunduğu iller arasında başı çekmektedir (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2014). 2019 yılında yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre Türkiye’de turizm eğitimi için toplam 31.259 kontenjan açılmış olup bu kontenjana yerleşen aday yüzdesi %94 olmuştur. Aynı raporun değerlendirmelerine göre genel olarak Turizm okullarına yönelik talebin arttığı, bu talep artışının sırasıyla Rekreasyon Yönetimi (%40,4), Rehberlik (%20,4), Gastronomi (%16,3) ve Turizm İşletmeciliği (%2,5) programlarına yönelik olduğu ifade edilmektedir (Tuader, 2019).

Fiziki Alt Yapı Sorunları

Sektörün turizm istihdamından beklediği nitelikli ve donanımlı personel ihtiyacının istenen düzeyde karşılanmamasının bir diğer sebebi de fiziki alt yapıyla ilgili sorunlardır. Bu sorunlardan ilki özellikle turizm endüstrisinin ihtiyacı olan ara eleman yetiştiren Meslek Yüksek Okullarının bir kısmının, hatta bazı lisans düzeydeki fakültelerin kuruluş yerlerinin coğrafi konumuyla ilgilidir. Bu eğitim kurumlarının turizmin yoğun olduğu yerler dışında, bilimsel bir altyapıya dayandırılmaksızın konumlandırıldığı çeşitli araştırmalarda da ifade dilmektedir (Solmaz & Ulama, 2014; Solmaz, 2019; Ertürk, 2023). Her ne kadar bu okulların bölge turizminin geliştirilmesine ve yöre halkının kalkınmasına katkılarını göz ardı etmek doğru olmasa da, eğitim görmekte olan öğrencilerin uygulama olanaklarının kısıtlı olması nedeniyle turistik bölgedeki öğrencilere kıyasla dezavantajlı olacaklarını, motivasyonlarının düşük olabileceğini ve sektörün ihtiyaç duyduğu becerilerin üretilmemesi

sorunlarının oluşabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır (Solmaz & Ulama, 2014; Solmaz, 2019). Fiziki alt yapıyla ilişkili bir başka önemli sorun da uygulamalı eğitimin önemle desteklenmesinin gerektiği turizm eğitim kurumlarının bazılarında sermaye eksikliğinin de bir sonucu olarak uygulama mutfakları, laboratuvarları ya da uygulama oteli gibi bir takım eksiklik ya da olmayış sorununun maalesef hala giderilememiş olmasıdır (Dayıoğlu, 2010; Soybalı & Bayraktaroğlu, 2013; Anderson & Sanga, 2019; Solmaz, 2019).

Staj Sorunları

Turizm tesislerinde tatil yapan ziyaretçilere maksimum faydayı sağlayacak nitelik, kalite ve donanımlı bireyler okullarında aldıkları teorik ve uygulamalı eğitimi sektörde yapacakları pratik uygulamayla birleştirirler. Sektöre yeni girecek işgücünün yetiştirilmesine hizmet eden staj uygulamasıyla ilgili sorunları staj yapılan işletmeler ve staj yapan öğrenciler açısından değerlendirmek yerinde olacaktır. Literatür kaynakları staj yapılan işletmelerin stajyer öğrencilerle ilişkili sorunlarının başında; stajyerlerin sezonda staj bitiminde işlerini bırakarak işyerlerini mağdur etmeleri, staj süreleri, staj denetiminin yetersizliği, kimi stajyer öğrencilerin yabancı dilde yeterliliklerinin olmayışının geldiğine işaret etmektedir (Küçüktopuzlu, 2002; Gökdeniz vd., 2002; Anderson vd., 2019; Yağcı vd., 2019). Öte yandan stajyer öğrencilerin staj ve staj yaptıkları işletmelerle ilgili sorunları ise; stajyerlerin genellikle ucuz işgücü kaynağı olarak değerlendirilmeleri, adaptasyon sürecinin hassas bir şekilde yürütülmemesi, staj yapılan departmanın çoğunlukla değişmemesi ve stajyerlerin diğer departmanları hiç tanıyamaması; düzensiz çalışma koşulları, beslenme ve barınma sorunları, stajla ilgili yasal zeminin olmaması; izin haklarının verilmemesi, eğitim ve yeterliliklerine dikkat etmeksizin vasıfsız işlerde çalıştırılmaları olduğu çeşitli araştırmalarla da ifade edilmektedir (Gürdoğan & Atabey, 2012; Akay vd., 2018; Solmaz, 2019).

İstihdam ve Kariyer Sorunları

Bireylerin tüm alternatifler arasında kişiliklerine ve yeteneklerine en uygun olduğunu düşündükleri meslek seçimi sürekli değişen ve gelişen bilgi ve teknoloji çağında giderek daha da güç hale gelmektedir (Şahin vd., 2023). Tüm sektörler içinde belki de gençlerin kariyerleri açısından karar vermede en çok zorlandıkları alan turizm sektörüdür denilebilir. Emek-yoğun bir üretim özelliğine sahip turizm endüstrisinin temel taşı olan nitelikli insan gücü turizm tüketicilerinin sunulan hizmetten maksimum düzeyde tatmin olmalarının dayanağıdır. Ancak kaliteli hizmetin dayanağı insan gücü sektör için bu kadar önemli iken, turizm eğitimi veren otelcilik liselerinden, yüksekokullardan, fakültelerden mezun olan binlerce kişinin sektörde ortalama yalnızca iki yıl çalıştığı düşünülürse eğitilmiş turizm istihdamı açısından çok ciddi sorunlarımızın olduğunu düşünmek kaçınılmazdır denilebilir (Sosyal Demokrasi Derneği, 2019). Ayrıca harcanan eğitim bütçeleri, ailelerin ekonomik kaynakları, eğitim sürecinde geçirilen yıllar ve sonuçta hayatları boyunca çalışmayacakları bir sektör için alınan eğitim hem gençlerimizin hem de turizmin geleceği açısından düşündürücüdür. Turizm mezunlarının sektörde işgücü devir oranının neden yüksek olduğu ve sektörde kariyer beklentilerinin neden istenen ve beklenen düzeyde olmadığı sorusu üniversiteler üzerinde istihdam edilebilir mezunlar yetiştirebilme hususunda çok ciddi bir baskı oluşturmaktadır. Bu sebeple eğitim süreçleri ve mezun bireylerin niteliği ile ilgili pek çok konu değerlendirilmekte ve soruna çözüm bulma arayışları sürmektedir (Kurt & Fidan, 2021). Bu çabalar çerçevesinde turizm eğitimi alan bireylerin sektörde kariyer yapma isteklerine ve sektörden beklentilerine yönelik pek çok akademik çalışma yapılmıştır. Ancak, maalesef yapılan çalışmaların büyük bölümünde turizm mezunlarının sektörde çalışma hususuna olumlu yaklaşmadıklarını anlaşılmaktadır (Güzel vd., 2014; Olcay & Düzgün, 2015; Türker vd., 2016; Keleş, 2018; Solmaz, 2019). Örneğin Güzel ve arkadaşlarının Çanakkale, Mersin ve Kıbrıs'ta turizm alanında lisans eğitimi alan öğrencilerin kariyer algıları üzerine yaptıkları bir çalışmada öğrencilerin kararsız bir görüş

sergiledikleri anlaşılmaktadır. Bu görüşün sebeplerinin çoğunlukla turizmin diğer mesleklere göre daha az saygın olması, cinsiyet ayrımının olması, çalışma koşullarından kaynaklanan sosyal yaşantıya imkan vermemesi ve düşük ücret gibi nedenlerden kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır (Güzel vd., 2014). Keleş'in lisans öğrencilere yönelik anket tekniğiyle yaptığı bir araştırmada öğrencilerin turizm ile ilgili bölümlere isteyerek gelmedikleri ve son sınıfa yaklaştıkça sektörde çalışma isteklerinin giderek azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Keleş, 2018). Karabük Üniversitesi turizm fakültesi öğrencilerine yönelik yapılan bir araştırmada çalışma koşullarının zorlukları nedeniyle sektörde çalışmaya sıcak bakmadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Türker vd., 2016). Olcay ve Düzgün'ün (2015) yılında Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde eğitim gören 406 öğrenci üzerine yaptıkları araştırmanın sonuçlarına göre çalışma koşullarının gelecekteki kariyer algılarını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Olcay & Düzgün, 2015). Solmaz'ın (2019) öğrencilerin turizm sektöründe kariyer yapma isteklerine yönelik akademik çalışmaları incelediği çalışmasında öğrencilerin turizmde kariyer yapmak istememelerinin sebebinin çoğunlukla turizmin genel yapısından kaynaklanan yapısal sorunlardan, bir meslek yasasının olmamasından ve istihdam konusunda oldukça esnek davranılmasından kaynaklandığı belirtilmektedir (Solmaz, 2019).

YÖNTEM

Veri toplama yöntemi olarak nitel yöntemlerden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Turizm Fakültesi'nin 4 farklı bölümünden 28 öğrenciyle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde her bir öğrenciye yarı yapılandırılmış 5 ana soru sorulmuş olup anlaşılabilirliği tam olarak sağlayabilmek için destek sorular yöneltilmiştir. Araştırmanın ana soruları Lambulira ve diğerlerinin (2022) çalışmasından uyarlanarak aşağıdaki gibi düzenlenmiştir;

- Bölümünüze isteyerek mi geldiniz? Tercihlerinizi yaparken etkilendiğiniz kişi ya da başka etmenler oldu mu?
- Eğitim alacağınız bölümünüzü tercih ettiğinizde size sunabileceği kariyer fırsatlarının farkında mıydınız?
- Gelecekte, aldığınız eğitimle ilişkili bir meslekte çalışabileceğinizi düşünüyor musunuz? Cevabınızı nedenleriyle açıklayınız?
- Bölümünüzde aldığınız derslerin içeriğinin (işlenen konular açısından) gelecekteki kariyer hedefleriniz için yararlı olacağını düşünüyor musunuz? Bu hususta görüşünüz nedir?
- Genel olarak bölümünüzde verilen eğitim, gelecekteki kariyeriniz açısından beklentilerinizi ne düzeyde karşılamaktadır? Bu hususta ne tür önerilerde bulunabilirsiniz?

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Lisans düzeyinde eğitim-öğretim alan öğrencilerin gelecekteki kariyerleriyle ilgili olarak aldıkları eğitimden ne düzeyde memnun oldukları ve kariyer beklentilerinin ne düzeyde karşılandığı sorularına cevap bulmayı amaçlayan bu çalışmada, uygulanan nitel yöntemlerden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile amaca ulaşılmaya çalışılmıştır. Bu amaç çerçevesinde görüşmeye katılan öğrencilerin algıları ve görüşlerinden elde edilen bulgular öğrencilerin gelecekteki kariyerleriyle ilişkili bölümlerinden aldıkları eğitime yönelik değerlendirmeleri, eğitim kurumlarının mevcut durumlarına ayna tutulması, yapılan hataların görülmesi ve geleceğe yönelik revizyonların yapılabilmesi açısından faydalı olacaktır. Araştırmanın sonuçlarına göre daha güncel ve kaliteli bir eğitim ile öğrenci ve sektör beklentileri doğrultusunda çeşitli önerilerin ortaya konulması planlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesinin Turizm İşletmeciliği, Turizm Rehberliği, Rekreasyon Yönetimi ve Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümlerinde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı (purposive) örnekleme yöntemi (Campbell vd., 2020) tercih edilmiştir. Her bölümden 7 olmak üzere toplam 28 öğrenci ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış olup her bir görüşme ortalama 25-30 dakika sürmüştür. Yüz yüze görüşmeler 2024 Nisan ayında gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Görüşmelerden elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi kelime, tema ya da kavram gibi niteliksel verilerin ne anlama geldiğinin belirli kodlarla kategorilere ayrılarak sistematik bir şekilde açıklandığı ve yorumlandığı bir yöntemdir (Schreier, 2012).

Bu çalışmada ortalama 25-30 dakika arasında gerçekleşen yüz yüze görüşmeler ses kaydına alınmıştır. Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirliğin sağlanması için araştırılan olgunun olduğu biçimiyle verilmesi, verilerin toplama ve analiz sürecinin detaylı bir şekilde raporlanması önemlidir (Kayaardı & Bozyiğit, 2023). Derinlik odaklı veri toplamanın esas alındığı bu tarz araştırmalarda elde edilen veriler karşılaştırıldıktan sonra anlamlı bir şekilde yorumlamalar yapılır. Bir diğer kriter ise, uzman görüşüdür (Karataş & Çerçi, 2023). Görüşmecilerin jest ve mimiklerinin de itinayla not edildiği bu çalışmada katılımcı ifadelerine yansız bir yaklaşımla yer verilerek raporlar tutulmuştur. Ayrıca görüşme kayıtları uzman kişilerce kontrol edilerek yazıya dönüştürülmüş ve önceden tanımlanmış temalara göre kodlanmaları için Maxqda analiz programına aktarılmıştır. Maxqda programında düzenlenen temalar, kod-alt kodlar uzman kişilerce yeniden düzenlenerek, veriler oluşturulmuş olup, verilerden elde edilen analizler detaylı bir şekilde yorumlanmış ve çalışmanın bulgularına ulaşılmıştır.

BULGULAR

Katılımcıların Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın katılımcıları Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesinde Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Turizm İşletmeciliği, Rekreasyon Yönetimi ve Turizm Rehberliği bölümlerinde lisans eğitimi almakta olan 28 öğrenciden oluşmaktadır. 28 katılımcınının 12'si kadın (% 42,9), 16'sı ise (% 57,1) erkek öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcıların cinsiyetlerine ilişkin bilgiler tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1

Katılımcıların Cinsiyetlerine İlişkin Bulgular

Cinsiyet	Frekans (f)	Oran (%)
Kadın	12	42,9
Erkek	16	57,1

Bölümü Tercih Süreçlerine İlişkin Bulgular

Turizm alanında lisans eğitimi alan öğrencilerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmenin ilk sorusunda öğrencilere “Bölümünüze isteyerek mi geldiniz? Tercihlerinizi yaparken etkilendiğiniz kişi ya da başka etmenler oldu mu?” sorusu yöneltilmiştir. Katılımcıların vermiş olduğu cevaplara istinaden alt kodlar oluşturulmuştur. Elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan frekans bulguları Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2
Bölüme Geliş Süreci ve Etkilenme Durumu

Değişkenler	Alt Kodlar	Frekans (f)	Oran (%)
İstek durumu	İsteyerek	23	82,1
	İstemedem	5	17,9
	Baskıyla	1	3,6
Etkilenme Durumu	Etkilendim	15	53,6
	Etkilenmedim	12	42,9

Bölüme geliş süreciyle ilgili olarak bölümler arası karşılaştırma yapıldığında Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümünde okuyan öğrencilerin tamamının bölümlerine isteyerek geldikleri görülürken, Rekreasyon Bölümünde üç öğrencinin, Rehberlik bölümünde bir ve Turizm İşletme bölümünde bir öğrencinin bölümlerine istemeden geldiği anlaşılmaktadır. Rekreasyon bölümüne istemeden geldiğini ifade eden öğrencinin ailesinin baskısıyla bölümü tercih ettiği ortaya çıkmıştır. Katılımcının ifadesi şu şekildedir;

“Bölüme isteyerek gelmedim. Aile baskısı nedeniyle bu bölümü seçmek zorunda kaldım. Seçeneğim olsaydı bir sene daha hazırlık yapardım”. (G15- Rekreasyon Yönetimi Bölümü)

Tablo 3
Bölüme Geliş Süreci

Bölüme Geliş Şekli	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	Turizm İşletmeciliği	Turizm Rehberliği	Rekreasyon Yönetimi
İsteyerek	7	6	6	4
İstemedem	0	1	1	3
Baskıyla	0	0	0	1

Diğer taraftan katılımcılara yöneltilen *“tercih sürecinde başka bir kişi ya da etmeden etkilenip etkilenmedikleri sorusuna”* 15 öğrencinin etkilendim, 12 öğrencinin ise hiç kimseden ya da hiçbir şeyden etkilenmedim diye cevap verdiği görülmektedir.

Tercih Süreçlerinde Kariyer Farkındalıklarına İlişkin Bulgular

Katılımcılara sorulan 2. soru *“Eğitim alacağımız bölümünüzü tercih ettiğinizde size sunabileceği kariyer fırsatlarının farkında mıydınız?”* sorusudur. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda oluşturulan alt kodlar bölümler bazında çapraz kodlandığında elde edilen bulgulara göre tercih sürecinde toplam 20 öğrencinin 7’sinin kariyer fırsatlarının kısmen farkında olduğu, 13 öğrencinin farkında olduğunu, 8 öğrencinin ise farkındalığının olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Bölümler açısından bakıldığında; Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümü öğrencilerinden 2’sinin bölümü tercih ettiklerinde kariyer fırsatlarının kısmen farkında, 5’inin farkında olduğu; Turizm İşletmeciliği öğrencilerinden 1’inin kısmen, 4’ünün farkında, 1 öğrencinin ise farkındalığının olmadığı; Turizm Rehberliğinde 2 öğrencinin farkındalığı var iken, 5 öğrencinin farkındalığının olmadığı; Rekreasyon bölüm öğrencilerinin 2’sinin farkında olduğu, ancak 5’inin farkında olmadığı görülmektedir. Elde edilen bulgular tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4
Kariyer Farkındalığı

Kariyer Farkındalığı	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	Turizm İşletmeciliği	Turizm Rehberliği	Rekreasyon Yönetimi	Toplam
Alt Kodlar					
Kısmi	2	1	4	0	7
Var	5	5	1	2	13
Yok	0	1	2	5	8

Alınan Eğitimle İlişkili Kariyer Hedeflerine Yönelik Bulgular

Katılımcılara sorulan 3. Soru “Gelecekte, aldığınız eğitimle ilişkili bir meslekte çalışabileceğinizi düşünüyor musunuz? Cevabınızı nedenleriyle açıklayınız?” sorusudur.

Tablo 5
Bölümle İlişkili Kariyer Fikri

	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	Turizm İşletmeciliği	Turizm Rehberliği	Rekreasyon Yönetimi	Toplam
Bölümle ilişkili kariyer fikri					
Kısmen	0	0	1	3	4
Düşünmüyorum	1	1	0	2	4
Düşünüyorum	6	6	6	2	20
Düşünüyorum ama akademisyen olarak	1	0	0	0	1

Katılımcıların bu soruya verdiği yanıtlara göre 4 katılımcının kısmen düşündüğü; 4 katılımcının düşünmediği; 20 katılımcının ise aldığı eğitimle ilgili bir meslekte çalışmayı düşündüğü bilgisine ulaşılmıştır. Öte yandan, bölümler arası karşılaştırma yapıldığında Gastronomi ve Mutfak Sanatları ve Turizm İşletmeciliği bölümlerinden görüşmeye katılan katılımcıların bölüm bazında 6’sının alanla ilgili bir meslekte çalışma fikrinin olduğu, 1 katılımcının ise çalışmayı düşünmediği; Turizm Rehberliği bölümünde okuyan öğrencilerden 6’sının meslekte çalışmayı tamamen düşündüğü, 1’inin ise kısmen düşündüğü; Rekreasyon Yönetimi bölümünde ise 3 öğrencinin kısmen düşündüğü, 2 öğrencinin düşündüğü, 2 öğrencinin ise sektörde çalışmayı düşünmediği bulgusuna ulaşılmıştır. Sektörde çalışmayı düşünmeyen katılımcıların ifadeleri tablo 6’da yer almaktadır;

Tablo 6
Sektörde Çalışmayı Kısmen Düşünen ve Hiç Düşünmeyen Katılımcı İfadeleri

G17	“Çalışmak istersem çalışabileceğimi düşünüyorum. Şu an böyle bir düşüncem yok. Aile işimizi devam ettireceğimi düşünüyorum. Bunun yanında bölümümle alakalı tenis antrenörlüğü alıp tenisle devam etmek isterim”. (Rekreasyon Yönetimi Bölümü)
G19	“Aldığım eğitimin yeterli olduğunu düşünüyorum. Fakat daha fazla yaş gruplarına hitap edebilmek açısından yeterli donanıma sahip olduğumu düşünmüyorum. Bu sebeple sektörde çalışacağımdan emin değilim. Ama mezuniyet sonrası gerekli eğitimlerle destekleyip, yeni proje fikirleri sunmak isterim doğrusu”. (Rekreasyon Yönetimi Bölümü)
G21	“Kısmen düşünüyorum”. (Rekreasyon Yönetimi Bölümü)
G25	“Hem evet hem de hayır. Çünkü aldığım bilgiler yetersiz ya da gereksiz geliyor. Üstüne bilgi eklemekten olmaz”. (Turizm Rehberliği)

- G2 “Emek yoğun bir sektör olduğu için özel sektörde çalışırsam şayet özel hayatımda beni zorlayabilir”. (Gastronomi Ve Mutfak Sanatları Bölümü)
- G11 “Hayır, düşünmüyorum, çünkü hayal ettiğim gibi önü açık bir meslek değil. Aynı zamanda normal hayatı güçleştirici ve engelleyici bir takım unsurlar mevcut. Ayrıca turizm alanında iş alanı düşük maalesef. Ve yeni mezunlara iş imkanı sağlanmıyor bence, bu yüzden gençler sektörde çalışmayı giderek daha az tercih etmeye başladı”. (Turizm İşletmeciliği Bölümü)
- G15 “Gelecekte farklı bir meslek düşünüyorum. Nedeni istemediğim bir bölümde okuyor olmam”. (Rekreasyon Yönetimi Bölümü)
- G20 “Hayır, istemememin nedeni ise bölümümüzü tanınamalarıdır. Belediyelerde organizasyon yapmak ve yürütmek isterdim. Fakat konuşmaya gidildiği zaman bölümümüzün ne iş yaptığını ve neler yapabileceğimizi bile maalesef bilmiyorlar”. (Rekreasyon Yönetimi Bölümü)

Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesine Yönelik Bulgular

Katılımcılara sorulan 4. Soru “Bölümünüzde aldığınız derslerin içeriğinin (işlenen konular açısından) gelecekteki kariyer hedefleriniz için yararlı olacağını düşünüyor musunuz? Bu hususta görüşünüz nedir?” sorusu olmuştur. Katılımcıların soruya vermiş olduğu yanıtlar doğrultusunda alt kodlar oluşturulmuştur. Oluşturulan ifade temelli kod matris verileri Şekil 1’de yer almaktadır.

Şekil 1

Ders İçerikleri-Kariyer Hedefi Uyumu

Kod Sistemi	G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8	G9	G10	G11	G12	G13	G14	G15	G16	G17	G18	G19	G20	G21	G22	G23	G24	G25	G26	G27	G28	TOPLAM
İÇERİK-KARİYER HEDEF UYUMU																													0
İçerikler kısmen faydalı	1	1		1		1			1			1				1	1			1	1		1		1		1		13
Uygulama eksik	1	1	1	1	1	1					1					1													8
Gereksiz dersler						1					1					1					1	1	1	1		1			9
İçerik yetersiz	1	1	1	1							1					1	1		1	1	1		1		1		1		13
İçerikler tamamen faydalı					1		1	1		1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		14
İçerikler faydalı değil			1																										1
TOPLAM	3	3	3	3	3	2	1	1	1	1	2	3	1	1	1	4	3	1	2	3	3	1	3	1	3	1	3	1	58

Görüşmecilerin ifadeleri incelendiğinde içeriklerin tamamen faydalı olduğunu düşünen görüşmeci sayısı 14, içeriklerin kısmen faydalı olduğunu düşünenler ise 13 kişidir. Bunun yanında içerikler faydalı değil diyen 1 görüşmeci bulunmaktadır. İçerikler kısmen faydalı ana kodunun alt kodları yoğunluk sırasına göre incelendiğinde görüşmecilerin sırasıyla içerikler yetersiz, gereksiz dersler ve uygulama eksik sorunlarını dile getirdikleri anlaşılmaktadır. Görüşmecilerin ifadeleri tablo 7, 8, 9 ve 10, 11, 12’de, içeriklerin kısmen faydalı olduğunu düşünen görüşmecilerin bölümlere göre gerekçeleri ise tablo 13’te yer almaktadır.

Tablo 7

İçeriklerin Tamamen Faydalı Olduğunu Düşünen Görüşmecilerden Bazılarının İfadeleri

- G5 “Evet, kesinlikle yararlı olacağını düşünüyorum. Öğrenci olarak çalıştığım zamanlarda bile aldığım teorik dersler gerek hijyen gerekse gıda mevzuatı hatta gerekse de iş güvenliği ve sosyal haklarım konusunda kariyerimde çok yararlı olacaktır”.
- G7 “Çok yararlı olacağını düşünüyorum. Bilmediğim yemek isimleri olsun, teknikler vesaire olsun yeni şeyler öğrendim. Teorik açıdan öğrendiklerim kısmen yararlı olacaktır. Bu şekilde düşünmemin sebebi ezberleyip unutulması ve bilgileri yerinde görmeyişimizden kaynaklanıyor. Uygulama derslerinden memnunum. Özellikle pastane dersinden sektörde yapıldığı gibi öğrendiğim için bu şekilde düşünüyorum”.
- G8 “Bölüme başlarken aslında düşünmüyordum. Ancak farklı dersler gördükçe hem sosyal hayatıma hem de kariyerime olumlu yönde faydalı olacağını fark ettim. Tüm

	<i>hocalarımdan kendime çıkardığım bir sürü bilgi ve fayda oldu. Bu yüzden benim için yararlı oldu ve kendime çok şey kattım”.</i>
G10	<i>“Evet, yararlı olacağını düşünüyorum. Okulda aldığım gerek otomasyon, gerek yabancı dil gerekse ön büro ağırlıklı derslerimizin otel işletmeciliği yaparsam karşılaşacağım tüm konular hakkında bana faydalı olacağını düşünüyorum”.</i>
G14	<i>“Evet, kesinlikle yararlı olduğunu düşünüyorum. Bana göre ders içerikleri zengin ve yeterli düzeyde. Bölüm içeriğinden uzak olan dersler de de hocalarımız bizlere fazla yüklenmeden bilmemiz gerektiği kadar anlatıyorlar. Öğrenciler açısından bu da iyi bir şey”.</i>

Tablo 8

İçeriklerin Kısmen Faydalı Olduğunu Düşünen Görüşmecilerden Bazılarının İfadeleri

G2	<i>“Teorik derslerim için yararlı olacağını düşünüyorum. Fakat uygulamalı derslerin daha çok geliştirilmesi gerektiğini düşünüyorum”.</i>
G4	<i>“Orta derecede yararlı olduğunu düşünüyorum. İlk senemiz de uygulama hemen başlamadı. Uygulama sınıfımızda yani ikinci sınıfta çok kalabalık olduk. Tezgah başında 6 kişi bulunabiliyor idik. Konya mutfağına aşırı derecede yoğunlaştık. Ancak diğer mutfaklarda mutfakları da öğrenmek isterdim”.</i>
G17	<i>“Fayda hususunun dersten derse göre değiştiğini düşünüyorum. Bazı derslerin yararlı bazı derslerin ise gereksiz olduğunu düşünüyorum”.</i>
G20	<i>“Hem faydalı hem de hayır. Çünkü sahaya yönelik daha çok sportif dersler alıyoruz. Bu iyi bir şey olsa da bölümümüz sporun yanında turizmle de iç içe. Fakat turizme yönelik pek fazla ders bulunmuyor maalesef. Her ders ve sınıf içinde farklı diller görmek ve bunu mezun olana kadar devam ettirmemiz bize daha fazla yarar sağlardı”.</i>
G21	<i>“Orta derecede yararlı olduğunu düşünüyorum. Ama bölüm odaklı, bölüme yönelik ve bölüme özel dersler artırılıp sadece turizm kavramı olduğu için genellenmiş teorik derslerin azaltılması daha da sağlıklı olabilirdi”.</i>

Tablo 9

İçeriklerin Faydalı Olmadığını Düşünen Görüşmecinin İfadesi

G3	<i>“Genel anlamda bakarsak okulun konumundan tutun da ders içeriğine kadar birçok sorun var. Uygulama dersleri hem yetersiz hem de çok kalabalık. İlgi yetersizliği söz konusu. Kariyerim açısından yeterli değil. Buradan aldığım eğitimleri çalıştığım yerlerde kullanmadım. Daha çok ders verilsin, zaman dolsun tutumu var. Kariyerim açısından yararlı bulamadım”.</i>
----	---

Tablo 10

İçeriklerin Yetersiz Olduğunu Düşünen Görüşmecilerden Bazılarının İfadeleri

G1	<i>“Bölümümde aldığım derslerin içeriğinin uygulama yönünden yetersiz olduğunu düşünüyorum. Uygulama derslerinin daha fazla olmasını isterdim”.</i>
G2	<i>“Bölümümüz uygulama ağırlıklı olduğu için ve uygulama bizim için önemli olduğu için. Uygulamalı derslerimiz yetersiz. Ders sayısı artırılabilirdi”.</i>
G3	<i>“Genel anlamda bakarsak okulun konumundan tutun da ders içeriğine kadar birçok sorun var. Uygulama dersleri hem yetersiz hem de çok kalabalık”.</i>
G16	<i>“Genel olarak bölümümde verilen eğitimin gelecekteki kariyer beklentilerimi spor alanında karşıladığını düşünüyorum. Ama turizm alanında ise aldığım eğitimin yetersiz olduğunu düşünüyorum. Çünkü turizm derslerinden ziyade sporla ilişkili derslere ağırlık verildi. Ayrıca turizm anlamında baktığımızda bize iş imkanı kısmında beklentilerimi yeterince”.</i>

karşlamıyor”.

G20 “Hem faydalı hem de hayır. Çünkü sahaya yönelik daha çok sportif dersler alıyoruz. Bu iyi bir şey olsa da bölümümüz sporun yanında turizmle de iç içe. Fakat turizme yönelik pek fazla ders bulunmuyor maalesef. Her ders ve sınıf içinde farklı diller görmek ve bunu mezun olana kadar devam ettirmemiz bize daha fazla yarar sağlardı”.

Tablo 11

Bazı Derslerin Gereksiz Olduğunu Düşünen Görüşmecilerden Bazılarının İfadeleri

G5 “Evet, teorik dersler gayet başarılı fakat çok fazla”.

G12 “Gördüğüm bazı dersler fazlasıyla işime yarayacak bilgileri içeriyor. Bu derslerin ileride mesleğimi yaparken gerekli şartları sağlayacak bilgi ve yeteneğe, ayrıca karşıma çıkabilecek olumsuzluklara hazırlıklı olmama sağladıklarını görmekteyim. Ancak bir kaç dersin de gereksiz olduğunu düşünüyorum”.

G17 “Dersten derse göre değiştiğini düşünüyorum. Bazı derslerin yararlı bazı derslerin ise gereksiz olduğunu düşünüyorum”.

G20 “Hem faydalı hem de hayır. Çünkü sahaya yönelik daha çok sportif dersler alıyoruz. Bu iyi bir şey olsa da bölümümüz sporun yanında turizmle de iç içe. Fakat turizme yönelik pek fazla ders bulunmuyor maalesef. Her ders ve sınıf içinde farklı diller görmek ve bunu mezun olana kadar devam ettirmemiz bize daha fazla yarar sağlardı”.

Tablo 12

Bölümde Uygulamanın Yetersiz Olduğunu Düşünen Görüşmecilerden Bazılarının İfadesi

G1 “Uygulama derslerinin daha fazla olmasını isterdim”.

G2 “Bölümümüz uygulama ağırlıklı olduğu için ve uygulama bizim için önemli olduğu için. Uygulamalı derslerimiz yetersiz”.

G4 “İlk senemiz de uygulamanın hemen başlamadı. Uygulama sınıfımızda yani ikinci sınıfta çok kalabalık olduk. Tezgah başında 6 kişi bulunabiliyor idik”.

G5 “Sahada olmak isteyen kişiler için uygulamalı dersler biraz daha yoğun olabilirdi”.

G6 “Uygulama derslerimiz yetersiz”.

Diğer yandan ders içeriklerinin kısmen faydalı olduğunu düşünen görüşmeciler bölümler bazında çapraz kodlandığında yüzdelik ve katılımcı sayıları tablo 13’te yer almaktadır.

Tablo 13

İçeriklerin Kısmen Faydalı Olduğunu Düşünen Görüşmecilerin Gereçekleri

İçerik-Kariyer Hedef Uyumu	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	Turizm İşletmeciliği	Turizm Rehberliği	Rekreasyon Yönetimi
İçerikler kısmen faydalı	57,1% (4 katılımcı)	28,6% (2 katılımcı)	42,9% (3 katılımcı)	57,1% (4 katılımcı)
Uygulama eksik	85,7% (6 katılımcı)	14,3% (1 katılımcı)	0 ----	14,3% (1 katılımcı)
Gereksiz dersler	14,3% (1 katılımcı)	14,3% (1 katılımcı)	42,9% (3 katılımcı)	57,1% (4 katılımcı)
İçerik yetersiz	57,1% (4 katılımcı)	14,3% (1 katılımcı)	42,9% (3 katılımcı)	71,4% (5 katılımcı)

Görüşmecilerin ifadeleri değerlendirildiğinde, Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümünde okuyan öğrencilerden 6'sı uygulama derslerinin eksik olduğunu, 1'i gereksiz derslerin olduğunu ve 4'ü ise ders içeriklerinin kariyer hedefleri açısından yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Öte yandan Turizm İşletmeciliği bölümü öğrencilerinden 1'i uygulamanın eksik olduğunu, 1'i gereksiz derslerin olduğunu ve 1'i ise ders içeriklerinin kariyer hedefleri açısından yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Turizm Rehberliği öğrencilerinden 3'ü gereksiz derslerin olduğunu, 3'ü ise ders içeriklerinin kariyer hedefleri açısından yetersiz olduğunu; Rekreasyon Yönetimi öğrencilerinden 1'i uygulamanın eksik olduğunu, 4'ü gereksiz derslerin olduğunu, 5'i ise ders içeriklerinin kariyer hedefleri açısından yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir.

Alınan Eğitimin Beklentileri Karşılama Düzeyine İlişkin Bulgular

Görüşmecilere sorulan 5. soru, “Genel olarak bölümünüzde verilen eğitim, gelecekteki kariyeriniz açısından beklentilerinizi ne düzeyde karşılamaktadır? Bu hususta ne tür önerilerde bulunabilirsiniz?” sorusudur. Bu soruyla ilgili olarak beklentilerin karşılanma düzeyi kodunun altında düşük, orta ve yüksek düzeyde alt kodları oluşturulmuş ve her bir alt kod katılımcıların gerekçelerini öğrenebilmek amacıyla “nedeni” alt kodlarıyla desteklenmiştir. Katılımcıların bu soruya vermiş oldukları yanıtlar bölümler bazında karşılaştırılmış ve çapraz kodlamayla analiz edilmiştir. Ortaya çıkan bulgular tablo 14’te yer almaktadır.

Tablo 14

Alınan Eğitimin Kariyer Hedeflerini Karşılama Düzeyi

Beklentilerin karşılanma düzeyi	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	Turizm İşletmeciliği	Turizm Rehberliği	Rekreasyon Yönetimi
Düşük	14,3% (1 katılımcı)	0	14,3% (1 katılımcı)	14,3% (1 katılımcı)
Orta	85,7% (6 katılımcı)	42,9% (3 katılımcı)	42,9% (3 katılımcı)	42,9% (3 katılımcı)
Yüksek	0	28,6% (2 katılımcı)	42,9% (3 katılımcı)	42,9% (3 katılımcı)

Tablo 15

Beklentilerinin Düşük Seviyede Karşılandığını Belirten Üç Görüşmecinin İfadeleri

G3	“Uygulama derslerinde malzeme eksikliği, sınıfların çok kalabalık olması. Geniş bir mutfak kültürüne sahip olmaması, Uygulama anlamında belirli geleneksel mutfaklar üzerinde çok fazla durulması” (Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü)
G21	“İnsan verilen her eğitime karşılık olarak bir dönüt verebilir. Lakin bir konuda başarısı olan veya o konuda becerisi olan bir insana o konu dışında verilen ve gittiği yolda ekstra zorluk yaratan eğitim adı altında sadece program doldurmak amaçlı koyulan derslerin bu eğitimi alan öğrenciye yararlı olacağını sanmıyorum”. (Rekreasyon Yönetimi)
G27	“Çünkü uygulamanın azlığı, örneğin teknik gezi gibi yerinde ders anlatma gibi şeylerin çok az hatta hiç yapılmaması, bunun haricinde sadece derste slayt anlatılması, dersi hem sıkıcı hale getiriyor hem de bizi bölüm olarak daha az yer görme ve daha az tecrübe edinmemize neden oluyor”. (Turizm Rehberliği)

Beklentilerinin orta seviyede karşılandığını ifade eden 15 görüşmeci bulunmaktadır. Gastronomi ve Mutfak Sanatları bölümü öğrencilerinden altı, diğer bölümlerden üçer öğrenci beklentilerinin orta

düzeyde karşılandığı görüşündedir. Bunlardan bazılarının ifadeleri Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16
Beklentilerinin Orta Seviyede Karşılandığı İfadeleri

G2	“Orta düzeyde karşılamaktadır. Bölümümüz uygulama ağırlıklı olduğu için ve uygulama bizim için önemli olduğu için. Uygulamalı derslerimiz yetersiz. Ders sayısı artırılabilirdi. Derslerin verimliliği düşük, malzemeler yetersiz. Hocalar yeterince ilgili değil”. (Gastronomi ve Mutfak Sanatları)
G4	“Orta düzeyde karşılıyor. Kariyerimde çok etkili olacağını düşünmüyorum. Temel düzeyde yeterli. Bölümümüzdeki hocalar bence yeterince ilgili değil. Hocalar daha ilgili olabilirdi ve uygulamaya dayalı derslerimiz daha yoğun olabilirdi. Büyük bir mutfak olabilirdi. Gruptan ziyade bireysel çalışmanın ön planda olduğu bir eğitim görmek çok çok daha iyi olabilirdi”. (Gastronomi ve Mutfak Sanatları)
G7	“Orta düzeyde karşıladığımı düşünüyorum. Bunun nedeni maddi açıdan malzeme ve ekipman yetersizliğinden kaynaklanıyor olması. Bazı noktalarda eğitmen açısından da sıkıntıların yaşandığını söyleyebilirim. Aynı zamanda sınıfa göre eğitim alan kişi sayısı da fazla olması bir dezavantaj”. (Gastronomi ve Mutfak Sanatları)
G10	“Beklentilerimi orta düzeyde karşılıyor, bunun sebebinin yeterli bir verim alamamaktan kaynaklandığını düşünüyorum”. (Turizm İşletmeciliği)
G17	“Eğer spor açısından bir kariyer yapmak istersek bölümümde aldığım eğitimin gayet yeterli olur. Hocalarımız gayet başarılı ve derslerimiz spor bölümünde kapsamlı olduğunu düşünüyorum. Diğer türlü rekreasyonu sadece spor olarak düşünmemeliyiz ama. Bizim derslerimiz çoğunlukla spor ağırlıklı olarak geçiyor. Sağlık ve hukuk gibi diğer derslere de bizim sorumluluğumuz olmayan dersler olarak görüyoruz. Bunların yerine daha çok rekreasyonla alakalı olan mesela organizasyonlarda, program yürütme gibi konularda bize faydası olan dersleri görmüş olsaydık bunun hem kariyerimiz açısından daha iyi olacağını, bize fayda sağlayacağını hem de beklentilerimizi daha fazlasıyla karşılayacağını düşünürdüm. Bu açıdan orta düzeyde karşılıyor”. (Rekreasyon Yönetimi)
G22	“Bence orta düzeyde karşılıyor. Çünkü mesleğimiz gereği pek çok spesifik bilgiyi bilmemiz ve onu çok iyi bir şekilde hikayelere dökerek anlatmamız gerekiyor. Eğitimimiz bu konuda güzel ilerlemeler sağlıyor ancak daha ayrıntılı ve deneyim odaklı, yani uygulama odaklı ilerlenirse daha faydalı olacağını düşünüyorum Mesleki derslerde hocalarımızın daha fazla ayrıntıya girmesi lazım”. (Turizm Rehberliği)

Tablo 17
Kariyer Beklentilerinin Yüksek Düzeyde Karşılandığını Düşünen Görüşmeci İfadeleri

G12	“Beklentilerimi yüksek düzeyde karşılıyor. Mesleğimi yaparken aldığım eğitimin karşılığın bulacağıma inanıyorum”. (Turizm İşletmeciliği)
G14	“Maksimuma yakın düzeyde beklentilerimi karşılıyor diyebilirim. Sahada da tecrübe ettiğim kadarıyla derslerimiz ve saha uygulaması birbiriyle bağdaşmakta. Bu da kariyer anlamında daha hızlı ilerlememize fırsat sağlıyor”. (Turizm İşletmeciliği)
G18	“Yüksek seviyede katkı sağlayacağına eminim. Aldığımız derslerin çeşitliliğinden dolayı hangi alan veya alanlarda ilerleyeceğimi ya da alternatif olarak neler yapabileceğimi düşünüyorum”. (Rekreasyon Yönetimi)
G24	“Kariyerimize adım attığımızda verilen eğitimin başarılı bir kariyere sahip olmamıza yardımcı olacağını düşünüyorum”. (Turizm Rehberliği)

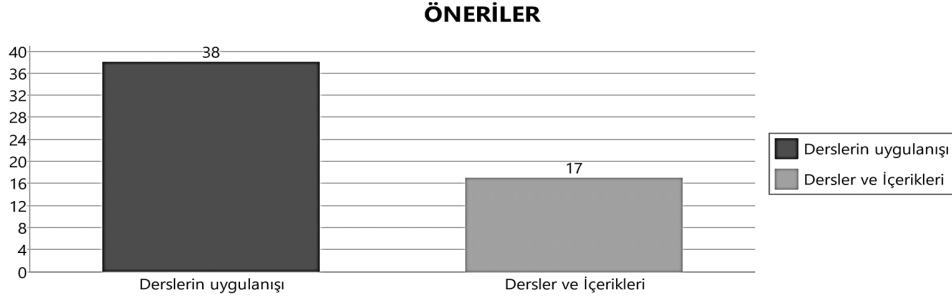
Verilen Eğitime İlişkin Öneriler

Katılımcılardan, alınan eğitimin beklentileri karşılama düzeyiyle ilgili öneriler istenmiştir.

Verilen öneriler dersler ve içerikleri ve derslerin uygulanışı olmak üzere iki temaya ayrılmıştır. Katılımcıların ifadeleri doğrultusunda eğitimin kalitesi, müfredat ve sosyal etkinlikler, akademisyenlerin ders işleyişi, metot, kullanılan araç-gereçler, öğrenci sayısı ve uygulama alt kodları oluşturulmuştur. Katılımcıların turizm lisans eğitiminin kariyer beklentilerini karşılama düzeyiyle ilgili sundukları önerilerinin kodlu bölüm temelli frekans grafikleri şekil 2, 3 ve 4’te verilmiştir.

Şekil 2

Lisans Eğitimi Hakkında Öneriler

Katılımcılar en çok derslerin uygulanışına yönelik önerilerde bulunmuştur. Öğrencilerin bu konudaki görüşleri en çok uygulama hususunda yoğunlaşmaktadır. Katılımcıların uygulamaya yönelik görüşlerinden bazıları tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18

Katılımcıların Uygulamaya Yönelik Görüşleri

G10	“Okulların hatta turizm işletmeciliği bölümünün kendisine ait bir uygulama otelinin veya uygulama atölyelerinin olması lazım”. (Turizm İşletmeciliği)
G11	“Başka üniversitelerde olduğu gibi teşvik edici unsurların, mesela otel ziyaretlerinin, bizi sektörün içine daha çok çeken uygulamaların yoğunluklu bir şekilde uygulanmasını isterdim”. (Turizm İşletmeciliği)
G1	“Verilen eğitimi destekleyici eğitim, çalışma hayatı, staj gibi hususların bizim bizi olumlu yönde etkileyeceğini düşünüyorum. Bu hususta benim önerim uygulama derslerinin daha fazla olması gerektiğidir”. (Gastronomi ve Mutfak Sanatları)
G4	“Uygulamaya dayalı derslerimiz daha yoğun olabilirdi”. (Gastronomi ve Mutfak Sanatları)
G5	“Sahada olmak isteyen kişiler için uygulamalı dersler biraz daha yoğun olabilirdi”. (Gastronomi ve Mutfak Sanatları)

Şekil 3

Ders İçerikleri Hakkında Öneriler

Bu önerilerden bazıları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19

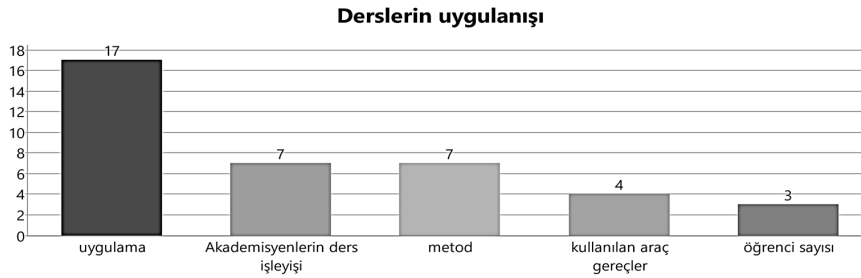
Katılımcıların Uygulamaya Yönelik Görüşleri

- G5 “Ders içeriği açısından her sene farklı mutfak kültürleri görmek yerine sabit ve yıldan yıla aynı derslerin daha detaylı halini görmek iyi olurdu”. (Gastronomi ve Mutfak Sanatları)
- G13 “Daha çok otelcilik hakkında dersler aldığımız için, turizm acenteleri hakkında daha az bilgiye sahibim. Keşke acentecilik üzerine dersimiz olsaydı ve daha çok bilgi edinebilseydik bunu çok isterdim”. (Turizm İşletmeciliği)
- G17 Bizim derslerimiz çoğunlukla spor ağırlıklı olarak geçiyor. Sağlık ve hukuk gibi diğer derslere de bizim sorumluluğumuz olmayan dersler olarak görüyoruz. Bunların yerine daha çok rekreasyonla alakalı olan mesela organizasyonlarda, program yürütme gibi konularda bize faydası olan dersleri görmüş olsaydık bunun hem kariyerimiz açısından daha iyi olacağını, bize fayda sağlayacağını hem de beklentilerimizi daha fazlasıyla karşılayacağını düşünürdüm”. (Rekreasyon Yönetimi)
- G20 “Hocalarımız çoğunlukla beden eğitimi diplomasına sahip olduğu için derslerimiz çoğunlukla beden eğitimiyle alakalı. Bu bizi geliştirme ve yönlendirme açısından güzel olsa da, bu durum bazı eksiklikler yaratıyor bence. Dolayısıyla turizm derslerine ağırlık verilmesi önemli. Dördüncü sınıf öğrenciler olarak bize daha odaklı ve oturmuş bir program verilmeliydi. Daha sonradan müfredata eklemiş ve bizim görmediğimiz keşke biz de alsaydık, iş alanında işimize yararlı olurdu dediğimiz birçok dersimiz oldu. (Rekreasyon Yönetimi)
- G28 Bölümün İngilizce olması önem arz etmektedir. Çünkü mezun olan öğrencilerimiz çoğu dil yeterlilikleri olmadığı için rehber olamıyorlar. (Turizm Rehberliği)

Derslerin uygulanışıyla ilgili olarak öğrenciler uygulama, kullanılan metotlar ve akademisyenlerin ders işleyişi hususlarında önerilerde bulunmuşlardır (Şekil 4).

Şekil 4

Derslerin Uygulanışı Hakkında Öneriler

Verilen önerilerden bazıları Tablo 20’deki gibidir;

Tablo 20

Ders İçeriklerine Dair Veriler

- G4 “Gruptan ziyade bireysel çalışmanın ön planda olduğu bir eğitim görmek çok çok daha iyi olabilirdi”. (Gastronomi ve Mutfak Sanatları)
- G6 “Kişiye yönelik eğitime değer verilmesi hem eğitim durumunda hem de ilerleyen kariyer alanında öğrencilere daha büyük fayda sağlayacaktır”. (Gastronomi ve Mutfak Sanatları)
- G26 “Klasik ya da teorik derslerin yanında öğrencileri bölüm hakkında daha fazla bilinçlendirmek adına çalışmalar yapılması gerekir. Gelecekteki kariyer fırsatları hakkında daha fazla bilgilendirici söyleşiler sıklıkla uygulanabilir”. (Turizm Rehberliği)
- G28 “Derslerin İngilizce işlenmesi bir önerim olabilir”. (Turizm Rehberliği)

- G2 “Hocalarımızın daha ilgili ve daha destekleyici, yol gösterici olmaları lazım”. (Gastronomi ve Mutfak Sanatları)
- G2 “Derslerde hocalarımızın daha ufuk açıcı şeyler öğretmesi lazım. Mesela basit yemekler değil de daha kapsamlı yemekler öğretilmelidir.” (Gastronomi ve Mutfak Sanatları)
- G11 “Derslerimin düzenli ve kuralına uygun işlenmesini isterdim”. (Turizm İşletmeciliği)
- G22 “Mesleki derslerde hocalarımızın daha fazla ayrıntıya girmesi lazım”. (Turizm Rehberliği)

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüz turizm tüketicilerinin hizmet anlayışı taleplerini en üst düzeyde karşılayabilecek nitelikli, turizm bilinci yüksek personel ve yöneticilerin mesleki ve teknik anlamda iyi eğitim almış bireylerden oluşmasının gerekliliğini beklemek yanlış bir kanı olmasa gerek. Bu sebeple sektörün kaliteli hizmet talebini maksimum memnuniyet anlayışıyla karşılayabileceği düşünülen eğitilmiş bireylerin turizmde kariyer beklentisinin olmaması ya da çekincelerinin olmasının nedenlerini aldıkları eğitimle ilişkili algıları boyutuyla araştırmak en azından hem istidam sorununa çözüm üretmek hem de eğitim kurumlarının başarısını artırmak açısından önemli ve gereklidir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı lisans düzeyinde eğitim alan öğrencilerin gelecekteki kariyerleriyle ilgili olarak aldıkları eğitimden ne düzeyde memnun oldukları ve kariyer beklentilerinin ne düzeyde karşılandığı sorularına cevap bulmaktır. Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesi bünyesinde bulunan Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Turizm İşletmeciliği, Turizm Rehberliği ve Rekreasyon Yönetimi bölümlerinde okumakta olan 3. ve 4. Sınıf öğrencileriyle yapılan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile araştırmanın sorularına cevap bulmak amaçlanmıştır. Bu kapsamda öğrencilerin değerlendirmeleri; “eğitim aldıkları bölümü tercih süreçleri”, “tercih aşamasında alanlarıyla ilişkili kariyer farkındalıkları”, “aldıkları eğitime yönelik kariyer fikirleri”, “eğitim süreleri boyunca aldıkları derslerin kariyer hedefleri açısından yararlı olup olmadığı”, “kariyer beklentilerinin ne düzeyde karşılandığına yönelik düşünceleri” ve “eğitim kalitesinin artırılmasına ilişkin öneriler” olmak üzere 6 boyutta incelenmiştir. Katılımcıların bu boyutlara yönelik düşünceleri bölümler bazında değerlendirilmiş ve karşılaştırmalar yapılmıştır.

Günümüzde lisans düzeyinde eğitim almak isteyen gençlerin okuyacakları bölümlerle ilgili çok boyutlu araştırmalar yaparak geldikleri ve farkındalıklarının yüksek düzeyde olduğuna dair çalışmalar mevcuttur. Eğitim alınan bölümü tercih süreçleriyle ilgili tablo 3 değerlendirildiğinde genel olarak daha önce yapılmış çalışmaların birçoğunun sonuçlarıyla da örtüştüğü üzere (Ulama vd., 2015; Ünal & Bayram, 2015; Çevik, 2018; Aydemir & Buyruk, 2019; Temizkan vd., 2019) öğrencilerin büyük bir kısmının bölümlerine isteyerek ve bilerek geldikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ancak diğer bölümlere kıyasla Rekreasyon Yönetimi öğrencilerinden 3’ünün bölümlerine istemeden geldikleri hatta bu öğrencilerden 1’inin ailesinin baskısıyla geldiği bilgisine ulaşılmıştır. Yine tercih süreçlerinde eğitim almayı tercih ettikleri bölümle ilgili kariyer farkındalıklarının olup olmadığına yönelik tablo 4’ün bulguları değerlendirildiğinde Rekreasyon Yönetimi öğrencilerinin diğer bölüm öğrencilerine kıyasla büyük çoğunluğunun bölümle ilgili mesleklere yönelik bilgilerinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Rekreasyon bölümünde eğitim alan öğrencilerin bölümleriyle ilgili kariyer planlama stratejilerinin değerlendirildiği bazı çalışmaların bulguları da benzer sonuçlar göstermektedir (Öcal, 2015; Öcal & Bayansalduz, 2020).

Öğrencilerin aldıkları eğitimle ilişkili kariyer hedeflerinin olup olmadığına yönelik bulgular değerlendirildiğinde Gastronomi ve Mutfak Sanatları, Turizm İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği bölümü öğrencilerinin çoğunluğunun alanlarıyla ilgili meslek fikirlerinin olduğu ancak bahsedilen diğer bulgularda olduğu gibi Rekreasyon Yönetimi öğrencilerine yönelik bulguların kısmen farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu öğrencilerden 3’ünün alanlarında çalışmayı kısmen düşündüğü, 2’sinin ise alanda kariyer fikrinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulguların sebepleri Öcal’ın da

araştırmasında belirttiği üzere (2015), alanı yeterince tanımamaları, mesleki anlamda ne tür imkanların olabileceğini bilmemeleri ya da eğitim süreçleri içerisinde turizmle alakalı yeterli bilgi ve donanım kazanamamış olduklarını düşünmelerinden kaynaklanabilir (Öcal, 2015).

Katılımcılara sorulan ders içeriklerinin kariyer hedefleri açısından yararlı olup olmayacağına yönelik görüşleri değerlendirildiğinde katılımcıların yarısının kariyer hedefleri açısından aldıkları derslerin ve ders içeriklerinin sorunlu olduğunu düşündükleri ve bu durumdan yeterince memnun olmadıkları kanısına varılmıştır. Bölümler bazında ele alınırsa özellikle Gastronomi ve Mutfak Sanatları ile Rekreasyon Bölümü öğrencilerinin dersler ve ders içerikleri hususundaki eleştirileri diğer iki bölüm öğrencilerinin görüşlerine göre sayıca daha fazladır. Gastronomi bölümü öğrencileri uygulamaya ve bazı derslerin içerik açısından yetersizliğine vurgu yapmaktadırlar. Bu sonuç turizm alanında lisans düzeyde eğitim veren kurumlarda en çok görülen problemin uygulamalı dersler ve yürütülmeleriyle ilgili olduğunu iddia eden çalışmalarla da örtüşmektedir (Soybalı & Bayraktaroğlu, 2013; Üzümcü, 2015; İnanır & Uçar, 2016). Rekreasyon Yönetimi öğrencileri de birtakım derslerin turizmle alakalı olmadığı, bu sebeple gereksiz olduğunu düşünmektedir. Ayrıca içerik açısından bazı derslerin yetersiz olduğunu belirtmektedirler.

Bir başka dikkat çekici sonuç, alınan eğitimin kariyer beklentilerini karşılama düzeyiyle ilgilidir. Tüm bölümler kıyaslandığında en çok Gastronomi ve Mutfak Sanatları öğrencilerinin memnuniyetsizlik içinde oldukları ve çoğunluğunun aldıkları eğitimin kariyer beklentilerini orta düzeyde karşıladığına yönelik fikir beyan ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Verilen eğitimin kalitesinin artırılmasına yönelik öğrencilerin verdiği öneriler incelendiğinde çoğunlukla derslerin uygulanışı ve ders müfredatları hususlarında serzenişte buldukları ve önerilerde buldukları görülmektedir.

Yalnızca Necmettin Erbakan Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinin görüşlerine dayanan bu çalışmada katılımcı öğrencilerin görüşlerine dayanarak şu önerilerde bulunulabilir:

- Konaklama, yiyecek-içecek, eğlence ve seyahat gibi hizmet sektörünün içinde yer alan alanlara yönelik verilen eğitimlerin uygulama ağırlıklı olması kaçınılmazdır. Bu sebeple gerekli fiziksel, akademik ve eğitim süreçlerine ait koşulların sektörün ihtiyaçlarına uygun olarak planlanması ve yürütülmesi gerekmektedir.
- Turizm eğitiminin sosyal alanlardaki diğer eğitimlerle aynı mantıkla yürütülmeye çalışılması eğitimin yoğunluklu olarak teorik temelli olmasına ve uygulamanın yetersiz kalmasına neden olabilir.
- Turizm başlı başına dinamik bir yapıda olduğundan dünyadaki gelişmelere, krizlere ve değişen yönelimlere bağlı olarak sürekli bir değişim ve gelişim içerisinde. Dolayısıyla verilen eğitimin de bu dinamik yapıya paralel olarak güncellenmesi elzemdir. Daha açık bir ifadeyle uygulanan müfredat programlarında gelişmelere uygun olarak zaman zaman değişikliğe gidilmesi, uygulanan ders öğretim teknik ve metodlarda yeni uygulamalara gidilmesi gerekebilir.
- Daha çok uygulamalı eğitim, güncellenen teorik derslere ek olarak alanlarıyla ilişkili tanıtım faaliyetleri ve uygulama gezileri gibi sosyal faaliyetler öğrencilerin geleceğine yönelik kararlarını daha net vermelerine olanak verecektir.
- Öğrencilerin üniversitelere tercih süreçlerinde becerilerine ve kariyer hedeflerine uygun bölümlere bilinçli tercihler yapabilmeleri için bölümlere yönelik tanıtım programlarının daha yoğun yapılması önemlidir.

Etik Kurul Onayı

Etik onay, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu tarafından 29.03.2024 tarihinde 2024/287 sayısıyla verilmiştir.

Yazar Katkıları

Araştırma Tasarımı (CRediT 1) Yazar 1 (%60) – Yazar 2 (%40)

Veri Toplama (CRediT 2) Yazar 1 (%60) – Yazar 2 (%40)

Araştırma - Veri Analizi - Doğrulama (CRediT 3-4-6-11) Yazar 1 (%60) – Yazar 2 (%40)

Makalenin Yazımı (CRediT 12-13) Yazar 1 (%60) – Yazar 2 (%40)

Metnin Tashihi ve Geliştirilmesi (CRediT 14) Yazar 1 (%60) – Yazar 2 (%40)

Finansman

Çalışma herhangi bir finansal destek almamıştır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDG)

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları: Desteklemiyor

REFERANSLAR

- Akay, B., Uslu, A., ve Sancar, M. F. (2018). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Staj Döneminde Yaşadıkları Sorunlar: Lisans ve Ortaöğretim Turizm Öğrencileri Örneği. *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(8), 213-236.
- Akgül, S. Ö., Silik, C. E., ve Uşaklı, A. (2021). Turizm Bölümü Öğrencilerinin Müfredat Bileşenlerine Yönelik İhtiyaçlarının İncelenmesi: Türkiye-Portekiz Karşılaştırması. *Turizm Akademik Dergisi*, 02, 131-145.
- Akgül, S. Ö., Silik, C. E., ve Uşaklı, A. (2022). Turizm Lisans Öğrencilerinin Memnuniyetlerinin En İyi-En Kötü Yöntemi ile Değerlendirilmesi: Türkiye-Portekiz Örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 10(1), 121-134.
- Anderson, W & Sanga, J. J. (2019) Academia–Industry Partnerships for Hospitality and Tourism Education in Tanzania. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 31(1), 34-48.
- Arum, R., & Roksa, J. (2011). *Academically Adrift: Limited Learning on College Campuses*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Atay; L., ve Yıldırım, M. (2008). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Memnuniyetine Yönelik bir Araştırma. *Soid Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 5(3), 1-7.
- Aydemir, D. A. & Buyruk, L. (2019). Gastronomi ve Mutfak Sanatları Eğitimi Alan Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Beklentileri: Lisans Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7(4), 3225-3248.
- Baltacı, F., Üngüren, E., Avsallı, H., ve Demirel, O. N. (2012). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin ve Geleceğe Yönelik Bakış Açılarının Belirlemesine Yönelik Bir Araştırma. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(1), 17-25.
- Campbell S, Greenwood M, Prior S, Shearer T, Walkem K, Young S, Bywaters D, Walker K. Purposive sampling: complex or simple? Research case examples. *J Res Nurs*. 2020 Dec;25(8):652-661. doi: 10.1177/1744987120927206. Epub 2020 Jun 18. PMID: 34394687; PMCID: PMC7932468.
- Christou, E. S. (1999). Hospitality Management Education in Greece An Exploratory Study. *Tourism Management*, 20, 683-691.
- Çevik, S. (2018). Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü Önlisans Öğrencilerinin Turizm Eğitiminden Beklentileri. *Social Sciences Studies Journal*, 4(26), 5731-5744.
- Daniel, A.D., Costa, R. A., Pita, M., & Costa, C. (2017). Tourism Education: What About Entrepreneurial Skills? *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 30, 65-72.
- Dayıoğlu, M. (2010). *Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Stajyer Öğrencilerinin Yeterliliği Konusunda İşveren Görüşleri (Edremit körfezi örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir, Türkiye.
- Dredge, D., Schott, C., Daniele, R., Caton, K., Edelman, J., & Munar, A. M. (2015). The Tourism Education Futures Initiative. *Anatolia*, 26(2), 340-346.
- Eren, D., Özgül, E., ve Kaygısız, N. Ç. (2013). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Eğitim Memnuniyetlerinin Belirlenmesi. *Nevşehir Üniversitesi Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35(2),15-27.
- Ertürk, M. (2023). Cumhuriyet Dönemi'nde Turizm Eğitimi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences 2023 Special Issue*, 700-737.

- Gökdeniz A., Çeken H. ve Erdem, B. (2002). “Okul–Sektör İşbirliği Çerçevesinde Stajdan Beklentiler, Sorunlar ve Çözüm Önerilerine Yönelik Bir Uygulama”. İçinde Turizm Eğitimi Konferans-Workshop (ss.343-367). Ankara: T.C. Turizm Bakanlığı Turizm Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Günaydın, Y. (2022). Service Quality in Hospitality Businesses and its Effect on Revisit Intention During the Covid-19. *Journal of Tourism Theory and Research*, 8(2), 37-46.
- Gürdoğan, A. ve Atabey, S. (2012). “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Staj Sorunları ve Stajdan Beklentileri: Ortanca Örneği”. Ankara, Turizm Eğitimi Konferansı, 234-248.
- Güzel, T., Akdağ, G., Güler, O. ve Şener, S. (2014). “Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizmde Kariyer Algılamaları: Çanakkale, Mersin ve Kıbrıs’ta Bir Araştırma”,18 Nisan 2014, 3.Doğu Akdeniz Sempozyumu,76-187, Mersin. ISBN:978- 605-4940-06-6.
- Hatipoğlu, A., ve Batman, O. (2014). Turizm Eğitimiyle Kazanılabilecek Yetkinlikler, Yiyecek-İçecek Müşterisinin Kalite Beklentilerini Karşılıyor Mu? *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2), 24-32.
- Juni, E., & Hutasuht, I. J. (2023). Enhancing Service Quality through Employee Knowledge in the Tourism Industry. *Journal of Cognitive Sciences and Human Development*, 9(1), 176-192.
- ILOSTAT. (2023). How Data can Bolster Decent Work in the Tourism Sector? International Labour Organization, September. 26, 2023. <https://ilostat.ilo.org/how-data-can-bolster-decent-work-in-the-tourism-sector>.
- İnanır, A., ve Uçar, Ö. (2016). Öğrencilerin Memnuniyet Düzeyleri İle Turizm Sektörüne Yönelme Eğilimleri Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 3(6),72-85.
- Karataş, A. G., ve Çerçi, A. (2023). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğreten Öğretim Elemanlarının Etkinlik Algılarına Yönelik Bir İnceleme. *NEÜ Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF)*, 5(1), 2023.
- Kayaardı, F., ve Bozyiğit R. (2023). Türkiye’de Coğrafya Eğitimi Alanında Nitel Yöntemle Yürütülen Lisansüstü Tezlerin Analizi (2017-2023). *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 403-425.
- Keleş, Y. (2018). Neden Turizm Eğitimi? Lisans Düzeyinde Turizm Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(4), 219-236.
- Kumar, S., Suklabaidya, P., & Gautam, P. (2020). Tourism Education and Industry Expectations Critical Analysis of the Skills Required. *Global Journal of Enterprise Information System*, 12(3), 39-47.
- Kurt, T. (2018). “Yükseköğretimdeki Dönüşümün Lisans Eğitimi Üzerindeki Etkileri: Eğitim Fakülteleri Örneği”. 3. Uluslararası Yükseköğretim Konferansı, 11–13 Ekim 2019, Kayseri.
- Kurt, T., ve Fidan, T. (2021). Kariyer Oluşumunda Üniversite: Beklentiler ve Gerçekler. *Yükseköğretim Dergisi / Journal of Higher Education (Turkey)*, 11(2), 421-437.
- Küçüktopuzlu, K. Faik (2002). “Turizm Eğitimi Veren Yüksekokulların Staj Programlarında Eşgüdüm Sağlanması ve Çözüm Önerileri”. Turizm Eğitimi Konferans-Workshop, 11-13 Aralık 2002, Ankara, 335-342.
- Lambulira, M., Banda, S., Mhango, G.M.K. & Bello, F.G. (2022). Students’ Perceptions Towards Tourism Education and Careers After the COVID-19 Pandemic in Sub-Saharan Africa. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 11(3):1158-1172. DOI: <https://doi.org/10.46222/ajhtl.19770720.282>.

- Margaret, W. M., Kieti, D. M., & Isabella, C. M. (2021). The Tourism Education and the Tourism Industry Imbalances: a Review of Skills, Curriculum Proponents and the Way Forward. *European Journal of Hospitality and Tourism Research*, 9(3), 14-26.
- Noble, A.S., & Kwame, A. (2015). Bridging the Gap between Hospitality/Tourism Education and Hospitality/Tourism Industry in Ghana. *International Journal of Research in Humanities and Social Studies*, 2(7), 114-120.
- Olçay, A., ve Düzgün, M. (2015). Turizm Sektörünün İstihdam Niteliğinin Öğrencilerin Kariyer Planları Üzerindeki Etkisi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 12(3), 49-72.
- Öcal, K. (2015). “Rekreasyonda Kariyer Planlama, İnsan Kaynakları Yönetimi ve Öz Liderlik Stratejileri”.1 (Yayımlanmamış doktora tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Öcal, K., ve Bayansalduz, M.(2020). Rekreasyon Bölümü Öğrencilerinin Kariyer Planlama Stratejileri. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 8(22), 76-92.
- Saatçı, G., ve Gülü Demirbolat, Ö (2015). Konaklama İşletmeleri Yöneticilerinin Mesleki Turizm Eğitimi Almış Çalışanlara Yönelik Değerlendirmeleri. *Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi*, 4(13), 43-58.
- Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis In Practice*. London: SAGE.
- Slack, N.J. & Singh, G. (2020). The Effect of Service Quality on Customer Satisfaction and Loyalty and the Mediating Role of Customer Satisfaction: Supermarkets in Fiji. *The Total Quality Management Journal*, 32(3), 543-558.
- Solmaz, S. A., ve Ulama, S. (2014). “Türkiye’de Turizm Eğitim-Öğretiminde Mevcut Durum Üzerine Analitik Bir Değerlendirme”. Ist International Congress of Tourism & Management Researches. 9-11 May 2014 ANTALYA – TURKEY.
- Solmaz, S. A. (2019). Türkiye’de Turizm Eğitim-Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar Üzerine bir İnceleme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(63).
- Sosyal Demokrasi Derneği, (2019). Alanya Turizm Çalıştayı Turizm Sektöründe Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Demokrasi Derneği Yayınları*, 31(21), 5-12.
- Soybalı, H. H., Bayraktaroğlu, E. (2013). Türkiye’de Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Veren Kurumların Uygulama Olanaklarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24(2), 185-199.
- Şahin, S. B., Yalçın, S. B., ve Hamarta, E. (2023). Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Kariyer Geleceği Algılarının İncelenmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Ereğli Eğitim Fakültesi Dergisi* 5(2), 317-350.
- Uğurlu, K., Çakmak, T.F. (2015). Turizm Eğitim Politikaları ve Türk Turizm Eğitimindeki Sorunlar. D. Küçükaltan., H. Çeken ve Ş. O. Mercan (Eds.), *Değişik Perspektifleriyle Turizm Politikası ve Planlaması* (s.85-103). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ulama, Ş., Batman, O. Ve Ulama, H.(2015). Lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Kariyer Algılamalarına Yönelik Bir Araştırma: Sakarya Üniversitesi Örneği. *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 6(12), 339-366.
- UNWTO, (2023). World Tourism Barometer. UNWTO World Tourism Organization, 21(4), 2023.
- Ünal, İ., ve Bayram, A.T. (2015). Ön lisans Düzeyinde Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Memnuniyet Düzeyine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Araştırma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(10),

525-534.

- Temizkan, S. P., Ceviz, C., ve Cankul, D.(2019). Turizm Eğitimi Lisans Mezunları ve İstihdam Durumları. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 3(3), 437-461.
- Türker, N., Uçar, M., ve Ateş, M. A. (2016). Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Sektörü Algıları: Karabük Üniversitesi Öğrencileri Üzerine bir Araştırma. Karabük Üniversitesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 311-333.
- Üzümcü, P. T. (2015). Otel Yöneticilerinin Turizm Eğitime Yönelik Algıları: Kocaeli İli Otel Yöneticileri Üzerinde bir Araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 123-150.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2014). 2014-2018 Onuncu Kalkınma Planı Turizm Özel İhtisas Komisyonu Raporu 2023. T.C. Kalkınma Bakanlığı. ISBN 978-605-4667-59-8 YAYIN NO: KB: 2859- ÖİK: 713.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Mesleki Eğitim Haritası (2023). Türkiye Geneli Alan detayları, <http://meslekiegitimharitasi.meb.gov.tr/alanbilgi.php>.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2023). Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne Ait Dokümanlar, https://mtegm.meb.gov.tr/www/icerik_goruntule.php?KNO=1065.
- Turizm Akademisyenleri Derneği, (2019). 2019 YKS Turizm Yerleştirme İstatistikleri, <https://tuader.org/2019/09/11/2019-yks-turizm-yerlestirme-istatistikleri/>.
- Yedla, V. R., & AJOON, E. J. (2022). Re-Orienting Curriculum Of Tourism Education In The Context Of Covid-19: An Empirical Study. *Habitus Journal of Sociology*, 3 (3), 251-273.
- Zeina, M.M.A., Ammar, S. A. M., Ahmed, M. F. A., Elwardany, W. M. M., & Abdulaziz, T. A. (2023). Service Quality in Tourism and Hospitality Industry and Tourist Destination Loyalty Post-COVID-19: The Role of Tourism Destination Image and Tourist Trust. *IJTHS, O6U*,5(1), 26-50.